

Wustrowjenje za dušu

Jezus praji:

Sylni njepotrjebaju lěkarja, ale chori.
Ja sym přišoł, hrěšnikow k pokuće
wołać a nic prawych.

(Mk 2,17)

W Němskej wudawa so kóždy lěto 250 miliardow eurow za strowotu. Na tutej hoberskej sumje je widjeć, kak wažne ludžom je, zo su strowi. Derje temu, kiž je strowy, kotrehož mocy dosahaja za wšědny dzeń. Strowy njetrjeba lěkarje chodźić a njedyrbi pjenjezy za wšelake lěkarstwa wudawać. Chory je na lěkarstvu pomoc pokazany. Tu njepomha žana wopačna hordosć abo hańbićiwosć. Puć k lěkarje je trěbny. Prócy a pjenjez so njelutuje, zo by so strowota nawróćila.

Jezus je so hrěšnikam přiwobroćil. Jedyn z nich běše Lewi, Alfejowy syn. Lewi bydleše w měsće Kapernaum při jězorzje Genecaret. Kaž z jeho mjena wuchadža, běše dobreho židowskeho pochada. Staršej měještaj drje nadžiju, zo budže z jeju syna porjadny, wěriwy žid. Tola wšelake bě so w Lewijowym žiwjenju nimokuliło. Skónčnje běše so pola romskeje wobsadki prócował wo městno jako člownik. Bě lětnu sumu pjenjez, kiž měješe za to dać, na někajke wašnje zwjedł, a dyrbeje nětko hladać, kak swoje wudawki zaso naruna. Hač běchu jemu pjenjezy wažniše dyžli wěra jeho wótcow? Jako pomocnik romskeje wobsadniskeje mocy njeměješe drje žanych přecelow mjez židami.

Jedneho dnja přindže Jezus pola Lewija nimo a narěča jeho, hač njeby z nim sobu šoł. Lewi njeběše na kamjeń stwjerdný. Wón praji haj a přeprosje Jezusa a wšitkich, kiž tam běchu, na hosćinu do swojeho domu. Z kim sedžeše Jezus nětk za blidom? Pismawučeni mějachu spěšnu wotmołwu: Tam sedža člownicy, lochke holcy a zwrěšćene eksistencije – potajkim wšitcy znači hrěšnicy města. Do tajkeho zhromadženstwa so Jezus poda. Hrěšnik sedži z hrěšnikami.

Jezus wě, što čini. Tak kaž trjebaja chori

Otto Dix: Wuhojenje slepeho

Repro: Ewangelska wuměštwowa služba

lěkarja, tak trjebaja hrěšnicy jeho, Syna Božeho, kiž přinjese lubosć a wodawanje, kiž woła k nawrótej k Bohu Wótcej. Runje woni, kotřiž su ze swojim žiwjenjom zwrěšćili a so wotsalili wot žiweho Boha, trjebaja lubosć a wodawanje. Swojich kritikarjow wotbudže z jasnym přirunanjom: Sylni njepotrjebaju lěkarja, ale chori.

Je njewěšte, hač su tehdy wšitcy hrěšnicy Jezusowe poselstwo zrozumili. Jedyn pak je Jezusowu lubosć přiwzał, Lewi, Alfejowy syn. W přemim scénju čitamy, zo je Lewi pozdžišo mjeno Matej přiwzał. Cyrkwinska legenda ma jeho tehodla za awtora přerjeho scénja, Matejoweho. To njeje cyle wěste. Tola mjeno člownika Lewija, syna Alfeja, běše w přemim křesćanstwje derje znate. Zetkanje z Jezusom je jeho žiwjenje změniło. Spušći swoje powołanje, zo by za Jezusom šoł. Jeho duša namaka pokoj, Boži měř, kiž wuchadža z wodawanja. Jezus njewoła pismawučenyh k Bohu, ale Lewija a druhich hrěšnikow.

Lewi je nazhonił wodawanje hrěchow. Špatne swědomje dotalnego žiwjenja dla so pominy z wodawanjom. Žalostna wěc je, hdyž dyrbiš z hubjenym swědomjom žiwy być, hdyž hrjeba swědomje swójskich mysłow, słowow abo skutkow dla. Jenož tupi abo hordži ludžo njeznaja špatne swědomje. Jezus přinjese wšitkim tym, kiž na sebi dwěluja, ewangelij, zo je wón runje k nim přišoł, zo by jim nowe žiwjenje dał. Štóz njewěři, zo ma dosć dobrych mocow, smě je z njebyes přijimac.

Stejimy na proze noweho lěta. Njewěmy, što wone nam přinjese. Wuspěchi w powołanju abo škody? Harmoniju w swójbje abo zwady? Wustrowjenje abo nowe chorosće? Njeznajemy přichod. Směmy rady lěkarske možnosće wužiwać, zo bychmy wotchorili. Njezabudźmy pak na medicinu duše, kotruž nam Jezus přinjese, kotryž nas k pokuće woła. Mamy so nawróćić k Bohu, kiž je žórto a zakład našeho žiwjenja.

Jan Malink

Nowolětne přeće za cyły swět

Lube džěci!

Za nowe lěto přeju wam žohnowany, dobry čas.

Bonne Année (a) **Boldoq új évet** (j)

Strowe nowe lěto

Št'astný nový rok (k)

Felice Anno Nuovo (o)

Szczęśliwy Nowy Rok (o)

Gellukkig Nieuwjaar (r)

Head uut aastat (m) *Happy New Year* (p) **Gott Nytt Ar** (ě)

Za nowe lěto 2008
preje wam Bože žohnowanje,
čłłosć a strowosć a wšitko,
štož je wam trěbne na čěle a duši,
redakcija Pomhaj Bóh

Wjerški lěta 2008

26.02. wutora

09.30 kubłanski dzeń w Budyšinje na Michalskej farje

11.05. swjatkownička

18.00 ekumeniska nutrnosć w Budyšinje w cyrkwi Našeje lubeje knjenje

08.06. 3. njezděla po swjatej Trojicy

09.30 serbski swjedžen we Wojerecach

28./29.06. 6. njezděla po swjatej Trojicy

Serbski ewangelski cyrkwiniski dzeń w Rakecach

04.08.–08.08.

nabožny tydzeń za džěci we Wukrančicach

30.08. sobota

swójbne pućowanje a dworowy swjedžen we Wuježku pola Bukec

14.09. 17. njezděla po swjatej Trojicy

Serbski bus

31.10. reformaciski swjedžen

14.00 hłowna zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa

07.12. 2. njezděla w adwencie

14.00 serbska adwentnička w Budyšinje

13.12. sobota

17.00 adwentny koncert Serbskeho gymnazija w Michalskej cyrkwi w Budyšinje

Póstny bibliski kružk

Wot **pjatk, 29. februara, do njezděle,**

2. měrc, wotměje so w Domje biskopa Bena w Smochćicach póstny bibliski kružk w serbskej rěči pod temu „Zeznawamy Swjate pismo“. Nawod seminara změje farar n. w. msgr. Měrćin Salowski z Chrósćic. Prosy so, zo by kóždy wosadnik a Swjate pismo sobu přinjesl. Wobdźělenje płaći 76,00 eurow na wosobu. Zajimcy njech so prošu bórže přizjewja pola: Bischof-Benno-Haus, Schmochtitz 1, 02625 Bautzen, tel. 03 59 35 / 2 2 0, fax 03 59 35 / 2 23 10, e-mail: info@benno-haus.de

Lorenca wo wotkryće dalšeho twórcy našeje serbskeje poezije. Rudolf Mjeń njezasłuži sej jenož w Njeswačidlskim domizniskim muzeju a w Lubijskim měščanskim muzeju čestne městno, ale tež w pomjatku serbskeho luda.
Jan Malink

Serbska poezija: Rudolf Mjeń

Dr. Franc Šěn, literarny wědomostnik a nawoda Serbskeho kulturneho archiwa, je dotal wudał štyri zešiwki w rjedže Serbska poezija. Spřistupnił je nam basnistwo Oty Wicaza (1976), Jurja Mjenja (1985), Korle Awgusta Fiedlerja (1999) a Towaršne basnje 17. a 18. lětstotka (2002). Nětko je wón serbskej zjawnosći předpožił jako 53. zešiwk Serbskeje poezije dalše wotkryće, zestajiwši Rudolfa Mjenjowe serbske a němske poetiske wudźělki.

Rudolf Mjeń běše syn Njeswačidlskeho farjarja Jurja Mjenja. 1767 narodži so na farje póda kěrchowu. Po studiju we Wittenbergu, hdžež běše aktiwny sobustaw Serbskeho předarskeho towarstwa, nastupi 1793 farske městno w Kotecach. Wot 1808 hač do 1841 skutkowaše jako duchowny w Lubiju, najprjedy jako archidiakon a serbski předar, pozdžišo jako pastor primarius. 1806 wuda wón wuznamny „Rěčerski kěrliš“ swojeho nana w čišću. Syn Rudolf Mjeń napisa sam někotre serbske basnje, kotraž so hakle po jeho smjerći wudachu. Ze swojimi twórbami płaći jako předchadnik Zejlerja, wšako zjednočuje jasnu formu ludoweje pěsnje a ludowy raz romantiki. Čitach na wšelakich wosadnych popoždnych jeho basnje kaž „Te křicizna“, „Chwalba burstwa“ abo „Te žně“. Ludžo poskachu a so dopominachu, zo je to runje tak było,

kaž Mjeń to wopisuje. Wosebje lubjachu so Mjenjowe słowa za přihot křiciznow: „Rjedźće, pjeće, truhajće, / parće, warće, rězajće!“ Hižo Handrijej Zejlerjej bě so tute Mjenjowe hrono do pomjatka zašćepito.

Zestajer je cyłe basnistwo Lubijskeho serbskeho farjarja zezběrał. Kaž mała kriminalka čita so nastace basnje „Te křicizna“. Němski original bě so 1802 jako lětak wudał, ale lěto pozdžišo wot wyšnosće zakazał. Mjeń bě po někajkim puću němsku baseń dóstał a so wot njeje k swojej basni po-

hnuć dał, kotraž dycha tajki prawy serbski raz. Tole a wjele wjace zhonimy z přewodneho teksta na wobalce, ale tež z přispomnjeńow, w kotrychž so dokladnje rozpisuja žórła Mjenjoweje poezije a wothłosy na jeho basnistwo. To běše sprócniwe džělo, kotraž je zestajer ze wšej dokładnosću a lubosću wuwjedł. Rudolf Mjenjowe basnistwo smě po tutej ediciji jako dopřeslědžene płaćić.

Prašnja mam wokoło rěčneho šata a komentowanja w rjedže Serbska poezija. Němske teksty podawaja so originalnje. Serbske teksty so modernizuja. Lubijski dialekt so zdžěla wotstroni, zdžěla wobchowu. Na trojich městnach namakaš wujasnjenja k basnjam: rěčne wujasnjenja na stronje samej, zady jónu přispomnjenja k jednotliwym basnjam a dale přispomnjenja redakcije. Snadž hodži so trojenje wobeńć. Tute přispomnjenje njepomjeńšuje zaslužby zestajerja Franca Šěna a wudawačela Kita

Superintendent n. w. Gottfried Arnold †

W starobje 94 lět zemrě 22. nowembra Budyski superintendent n. w. Gottfried Arnold. Z bohatym přewodom duchownych a wosadnych bu wutoru do přenjeho adwenta na Budyskim Tuchorju chowany. Wo njeho žaruja mandželska a tři džěci ze swójbami.

Gottfried Arnold narodži so 10. septembra 1913 do swójbju wučerja a kantora w Drježdžanach. W nacistiskim času studowaše wot 1933 do 1939 w Lipsku teologiju. Po krótkim wikariaće dyrbješe kónc awgusta 1939 do wojakow. W dowolu zložil swój druhi teologiski eksamen. Po čěžkim zranjenju přebywaše dlje hač lěto w lacareće a nastupi po tym farske zastojn-

stwo w Gröbernje. Nalěto 1945 jeho znowa na frontu pósłachu, zwotkel so kónc wójny do swojeje wosady wróci. Bórze čakachu na njeho nadwosadne nadawki. Wot lěta 1960 bě sobustaw sakskeje krajneje synody a wot lěta 1966 jeje wiceprezident. Wot lěta 1967 do 1979 bě ze superintendentom w Budyšinje. Jako wuměnkar bydleše z mandželskej w cyrkwiniskim domje na Tuchorskej 30. W lěće 2003 móžeštaj mandželskaj swój dejmantny kwas a Gottfried Arnold swój 60. ordinačiski jubilej woswječić.

Jako superintendent w Budyšinje bě Gottfried Arnold tež za serbske wosady zamołwity a ze serbskim cyrkwiniskim žiwje-

njom zwjazany. Serbski superintendent Wirth wažeše sej kolegialne zhromadne džěło. Wosebje zasadži so sup. Arnold za wutwar Kubšiskeje pohrjebneje kapaty, kotruž chcyše jako mašu cyrkej za wokolne wsy měć. Z Poršiskej wosadu běše tež přez to zwjazany, zo nawjedowaše hišće jako wuměnkar wjele lět jeje pozawnowy chór. Budyšenjo běchu lětdžesatki zwučeni, zo zatrubil kóžde ranje z wokna swojeho bydlenja kěrluš. Trubjenje dujerow z wokolnych wosadow jutrownu sobotu na Budyskim Hrodžišku wuwi so pod jeho wjelelětnym wustojnym nawodom k dojutrownemu wjerške, kiž kóžde lěto po stach přislušarjow přiwabi. Michałscy a Poršicy dujerjo přewodžachu najstaršeho aktiwneho dujerja Sakskeje na poslednim zemskim puću. **T.M.**

Nowe delnjoserbske spěwarske wušli

Na lětnjej zhromadźiznje Spěchowanskeho towaristwa za serbsku rěč w cerkwi z. t. dnja 8. decembra w Choćebuzu přepodaše jednaćelka Ludoweho nakładnistwa Domowina Marka Maćijowa (stejo) a lektorka dr. Irena Šerakowa (naprawo) čonom towarstwa nowe delnjoserbske spěwarske.

Foto: J. Maćij

Jako zastupich na soboće před druhej adwentnej njedzeli w Choćebuzu do rumnosće, hdžež měješe so schadźować sobustawska zhromadźizna našeho towarstwa, mějach „hodowne dožiwenje“: Najprjedy wuhladach jednaćelku serbskeho nakładnistwa Marku Maćijowu a lektorku dr. Irenu Šerakowu a pódla njeju na blidže składowane knihi, kiž hnydom jako nowe delnjoserbske spěwarske spóznach – wulka to překwapjenka a woprawdźita radosć! Na dnjowym porjedze za zhromadźiznu drje steješe: „Wózjawjenje nowych serbskich cerkwiniskich spiwarskich knigłow“, ale wočakowach skerje nowe rozestajenje wo „h“ abo „w“ abo wo šwabachskim pismje abo podobne njerjane wěcy – a město toho ležeše tu hotowa kniha!

Ale nětko cyle strózbje a po rjedze: Na mjenowanym dnju měješe Spěchowanske towaristwo za serbsku rěč w cerkwi z. t. swoju lětnu sobustawsku zhromadźiznu. Nimo džěloweju rozprawow předsydy fararja Helmuta Hupaca a fararja Hansa-Christopha Schütta, zamołwiteho za serbske dušepastyrstwo, a finančneje rozprawy steješe horjeka mjenowany dypk na dnjowym porjedze. Ale wězo předsyda

předwidžany dnjowy porjad změni a přepoda po powitanskich a tróšku potajnostnych słowach jednaćelce nakładnistwa Domowina (hižo tute słowo je za někotrych ze zhromadženych kaž čerwjene rubiško!) słowo. Z woprawdze rjanymi serbskimi a němskimi słowami přepoda wona předsyde nowe spěwarske. To bě prawy historiski wokomik. Skoro sto lět je zašlo, zo so tajke něšto posledni króć sta. 1915 wuda delnjoserbske knižne towarstwo Mašica Serbska poslednje spěwarske. By było zajimawe za tym sledzić, na kajke wašnje je so to tehdom stało. Na tutej adwentnej soboće začuwachmy wšitcy tajke něšto kaž wěće stawizniskeho ducha, abo snadź směmy prajić: wěće swjateho Ducha?

Cyle wěšće je tutón pomhał, zo po mnohich rozestajenjach a zadžěwkach kniha nětko předleži. A wón je to sčinił na wašnje, kotrež je jeniče móžne, hdyž wobsteja wulke diferency: Swjaty Duch je dał wobdželenym móc, swoje stejnišće spuścić a so podrjadować kompromisej. A tajke kompromisy w nowych spěwarskich su: (Skoro) wšitke kěrlušy su nimo łáčonskeho pisma z notami (přeni króć tak!) tež w šwabachskim pismje (kniha je přez to jara toľ-

sta) wotčičane a w šwabachu namakamy wuwolane „h“, mjeztym zo pisa so we łáčonskim teksće „w“ (na přikład: „o wutšo-
ba“ a „o huffšhoba“).

W běhu dalšeje zhromadźizny wuradźowachmy wo tym, kak a hdy přepoda so nowa kniha wosadze. To, štož běchmy runje dožiwili, bě přepodaće wudawaćelej. „Wudane we zgromadnem žěle ze Spěchowanskim towaristwom za serbsku rěč w cerkwi“ steji na stronje impresuma knihi. Přemyslowachmy, kak měła wosada wěriwych, cyrkwiniska zjawnosć a scyła zjawnosć knihu dóstać. Dojednachmy so, zo stanje so to dnja 24. februara w 14.00 hodź. na serbskej namši w Žylowje. Wšitcy čitarjo su na to nětko hižo přeprošeni! Wo wuhotowanju tutych kemšow wuradźuje dale skupina Serbska namša, kiž so w januaru schadźuje.

Wudaće spěwarskich je jara wulki dobytk za ewangelske serbstwo w Delnej Łužicy. Jako farar z Hornjeje Łužicy to wosebje začuwam. Nimam sam stare spěwarske abo bibliju w delnjoserbsčinje, a liturgija, kiž bě před lětami wušla, je njedospoła. Přihotujo delnjoserbske kemše dyrbješe farar wšo z wulkej prócu „hromadze pytać“. Wulka pomoc bě, zo Werner Měškank kěrlušy za namše jara rjenje kopěrowaše, ale najprjedy dyrbjach je něhdže namakać! Z nowymi spěwarskimi mamy nětko kěrlušy a liturgiju. Pobrachuja hišće čitanja za jednotliwe njedzela a modlitwy, ale tež na tym so džěla. Smy na zhromadźiznje wo knize perikopow wuradźowali, kotraž ma jako přichodna wuń.

Nochcu podać recensiju nowych spěwarskich, to by nadawk wosebiteho nastawka był. Chcych jenož radosć nad nimi zwuraznić a wo přepodaću rozprawjeć. Wězo sej přítomni nowu knihu hnydom kupichu (wona je tež, kaž po tym do Budyšina dojěwši widžach, w Smolerjec kniharni na předaň). Na kóncu zhromadźizny sej radostnje z njeje zaspěwachmy. Zawěsće budžeja to wěriwi na namšach w přichodze tež činić!

Cyrl Pjeh

„Džěło na cyrkujach je wosebite a rjane wužadanje“

Rozmolwa z twarskej inženjerku Terezu Bejmakowej ze Ścijec

Reformaciski dzeń 2007 je so wobnowjena Michałska cyrkej w Budyšinje wosadze přepodała. Kajke začuće to je, Boži dom, při kotrymž sće twarske džěła nawjedowała, hotowy widžeć?

Wjeselu so, zo su twarske džěła po třoch lětach zakónčene a zo so wobnowjena cyrkej derje we wosadze, ale tež pola Budyšanow přiwza. Wšelake je so zwonka a znutřka změniło, ale chwalba za wšěch wobdžělenych je, hdyž tute změny na přeni napohlad njenapadnu a so do harmoniskeho cykla zarjaduju. Zdobom sym změrowana, zo su twarske džěła bjez njezboža wotběželi, wšako smy tola we wysokosci hač do 45 metrow džěłali.

Kak dołho su twarske džěła trali?

Planowanja za objekt započachu so w léce 2004. Zhromadnje z Michałskej wosadu rozsudzichmy, twarske džěła w třoch wotřekach přewjesć. Tak mějachmy možnosć, wšitke rozsudy woměrje a bjez časoweho čišća tworić. Nimo teho běše to za zawěsćenje swójskich srědkow Michałskej wosady spomóžne. Ryzy twarske džěła trajachu z wěstymi přetornjenjemi wot nazymy 2005 hač do nazymy 2007.

Što wšitko je so wobnowiło?

Nazymu 2005 so wěža kompletnje hač ke kuli zaroštowa. Zwěsći so, zo bě koporowa třěcha z 50tych lět hišće w porjadku, kula a chorhoj so znowa pozłocištej. Fasada wěže so ponowi, při čimž hodžachu so džěle wobmjatka zdžeržeć. Murju z płotom a pjeršč na wuchodnej stronje cyrkwe wotwjezechmy. Scěny na zapadnym boku so wotwonka izolowachu. W zymje 2006 wotstroni so džělnje nutřkowny wobmjat, tak zo móžachu wložne scěny schnyć. Nimo teho wobnowi česliska firma hrjady, špundowanje a schody na łubi, tak zo hodži so nětko na wšitkich etažach wěsće chodźić. Wot nalěca 2006 wobnowi so 1000 m² wulka třěcha, paralelnje k temu zwuporjedža so wobmjatk fasady. Prócwachmy so wosebje, nowy wobmjatk na wobstějacy tak připodobnić, zo so mjez sobu njerozeznawa. Wot nalěca 2007 ponowi so cyrkej w dwěmaj wotřekomaj wotnutřka, tak zo hodžeše so hač po swjatkach za Bože služby wužiwać. Wobmjatk so džělnje ponowi, scěny a wjelby so znowa z wapnom wobělichu, při tym so mólby na wjerchu z lěta 1498 wurjedžichu a retušerowachu. Piščelowu łubja so powjetši.

Kelko pjenjenz je wobnowjenje płaćito a zwotkel su tute přišli?

Twarske džěła buchu z někak 565 000 € kalkulowane. Wot teho ma Michałska wosada někak 115 000 € zwjesć, krajna cyrkej přida 50 000 €. 400 000 € su spěchowanske srědky města Budyšina, kraja Sakska a Zwjazka z fonsa za spě-

chowanje twarjenja w městach. Wotličnje njeje hišće zakónčene, wěste překročnje planowane sumy je dla přidatnych džěłow wotwidžeć.

Je při wobnowjenju wšo po planje što abo běchu tež njeředwidžane překwapjenki?

Wěste změny projekta wudachu so hakle w běhu twarskich džěłow. Tak rozsudzichmy krótkodobnje, po historiskich podložkach tři wutwarki (Fledermausgauben) na južnym boku třěchi natwarić dać. Tute hodža so nětko derje wot Mosta měra wobdžiwać. Z wosady přińdže přeće, piščelowu łubju powjetšić a tak hudźnikam lěpše wuměnjenja při hudženju stworić. Načisk k temu so tež wot pomnikoškitu wobkrući. Myslu sej, zo so powjetšena empora z nowym drjewjanym wobloženjom a dwurěčnymi bibliskimi napisami derje přiwozmje. Nimale na kóncu twarskich džěłow wotkrychmy připadnje, zo namakaja so za murjowanej scěny wołtarneho blida štyri neogotiske stołpy z pěškowca a trawertinita z lěta 1892. Tute dachmy wot fchowca restawrować. Wone tworja nětko jednotu z wołtarjom.

Što Was wosebje zwjeseli w běhu wobnowjenja?

W běhu wobnowjenja wobdžěli so cyrkej kóžde léto na druhim kóncu tydženja w septembru na dnju wotewrjeneho pomnika. Cyrkej stajnje wokoło tysac ludźi wopyta a husto slyšach, zo su wopytowarjo přeni raz w Michałskej cyrkwi. Wjeselu so, hdyž so wobydlerjo za našu cyrkej wědomje zajimuju a ju snadź wotnětka husćišo, tež při koncertach abo druhich zarjadowanjach, wopytuja. Runje tak derje přiwza so wotewrjena cyrkej při składnosći nowowotwarjenja loni spočatk nowembra.

Wobnowiła njeje so jenož cyrkej, ale tež na druhich twarjenjach Michałskej wosady je so džěłalo. Kajke předewzaća to běchu?

Wot lěta 2004 přewjedžechu so najwšelakorije twarske džěła. Započatk tworješe wobnowjenje přizemja z wosadnej rumnosću na farje. Żurla z wulkimi škleńčanymi durjemi na farsku zahrodu je so mjeztym

Inženjerka Tereza Bejmakowa we wobnowjenjej Michałskej cyrkwi w Budyšinje
Foto: J. Maćij

wot wosady derje přiwzała. Slědowaše 2005 stabilizacija měščanskeje murje pod faru, za kotruž zhotowi běrow z Freiberga projekt. Nalěto 2006 so wobnowi někak sto metrow dołha měščanska murja při Reymannowemu puću, za kotrejž leži farska zahroda zapadnje Michałskej cyrkwe. Wšitke wobnowjene twary a murje tworja sobu znaty měščanski napohlad wot Mosta měra sem. Přispomnić so ma, zo běchu wobnowjenja zwjetša jenož móžne, dokelž slujeja ležownosće do tak mjenowaneho saněrowanskeho teritorija města Budyšina a so tak z přidatnymi spěchowanskimi srědkami financuju. Njehladajo na to pak ma Michałska wosada šwarny podžěl sama zwjesć.

Su džěła na Michałskich twarjenjach nětko zakónčene?

Třěcha a fasada Michałskej fary čakatej nuznje na ponowjenje, zwisowace z energetiskim polěpšenjom. Srědky krajneje cyrkwe za to su přilubjene, tež měščanske srědky steja po wšem zdaću k dispoziciji. Chcemy pak kónčne pruwowanje realizowanych projektow přez město Budyšin wočaknyć. Potom hodži so prajić, kelko swójskich srědkow Michałska wosada za faru změje. Jeli so wšitko derje radži, móžemy džěła na farje w léce 2008 abo 2009 přewjesć dać.

Michałska njebě přenja cyrkwe, na kotrejž sće wobnowjenje nawjedowała.

Na kajkej sće do teho džěłata?

Naš běrow měješe wot lěta 2001 do lěta 2004 wobnowjenje ruiny na Mikławšku w Budyšinje na starosci. Nadawkidawar bě katolska Pětrowa wosada. Spěchowanskich srědkow pomnikoškitu dla so džěła ⇨

Najstarše hornjoserbske rukopisne spěwarske

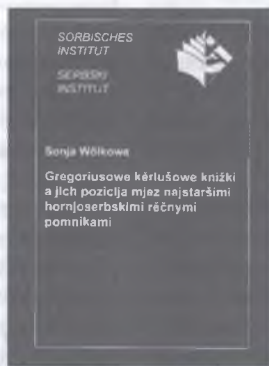
Stare rukopisy w serbskej rěči maja za naše kulturne a rěčne stawizny wulki wuznam. Z nich móžemy tójšto zhonić pak wo duchownej kulturje zašlych dnow pak wo tehdyšim myslenju a začuwanju ludźi. Tole drje je jich přenjozna funkcija, ale nimo toho su wona za nas tež wažne rěčne pomniki; reprezentuja starši staw rěče, druhdy w kónčinach, w kotrychž je serbsčina mjeztym dawno womjelkla. Jich spřistupjenje a wědomostne přeslědjenje je tuž tež ze stejšica rěčewědy nimoměry dżakowny nadawk.

Ze serbskich wědomostnikow młódšeje zašłosće je sej wosebje prof. Hinc Šewc wulke zastužby wo wotkryće tajkich rěčnych pomnikow zdozył. Před 40 lětami, w léce 1967, je wón mnohe z nich we wobšernej knize wozjewił; hižo do toho běše so z nimi zaběrał, a hač do džensnišeho so jim w swobjich publikacijach stajnje zaso wěnuje. Nětko je so tež wědomostna sobudželaćerka Budyskeho Serbskeho instituta dr. habil. Sonja Wólkowa tutomu zajimawemu džělej našich kulturnych stawiznow přiwobročila. Loni w lécu je z jeje pjera wušoł 80 stronow wobjimacy spis wo kěrlušowych knižkach wěsteho Gregoriusa B. z kónca 16. lětstotka. Publikacija pod titulom „Gregoriusowe kěrlušowe knižki a jich pozicija mjez najstaršimi hornjoserbskimi rěčnymi pomnikami“ zarjaduje so jako čisło 10 do institutneje publikaciskeje serije Mały rjad Serbskeho instituta. W tej formje, kaž su knižki na nas přišli, wobsahuja wona džesać kěrlušow, noty wšak přidate njejsu. Kěrlušy su přeložki němskich předłohow, zdžěla z časa do reformacije. Je to na přikład kěrluš wo Wótcenašu abo wo wěrywuznaću a su to někotre jutrowne spěwy. Zajimawe je, zo namakaja so Gre-

goriusowe kěrlušowe wersije tež pozdžišo nimale posłownje w někotrych rukopisnych ewangelskich spěwarskich 17. lětstotka, kursěruja pak tež w katolskim wokruhu, mjenujcy w přenjeji čišćanej knize katolskich kěrlušow z léta 1696 a samo hišće w katolskich rukopisnych spěwarskich z 18. lětstotka.

W léce 1884 je Hendrich Jordan, z Hornjeje Łužicy pochadźacy, ale tehdy hižo w Delnjeje Łužicy skutkowacy wučer, w Časopisu Maćicy Serbskeje Gregoriusowe kěrlušy wozjewił. Jich original bě wot jednoho bura z delnjolužiskeje wsy Smogorjow dóstał. Hinc Šewc je wjetši džěl tutej kěrlušow po originalu, kiž chowa so mjeztym w Serbskim kulturnym archiwje Budyskeho instituta, wotpišował a do swojeje horjeka naspomnjeje zběrki rěčnych pomnikow přiwzał. Sonju Wólkowu je nětko wabiło original tutej kěrlušow znowa čitać. Při tym je na někotrych městnach při wučitanju jednotlivych słowow došla k hinašim wuslědkam hač H. Jordan a H. Šewc. Nimo toho je so jej poradziło wučitać dwaj kěrlušej wjace hač wonaj. Pomhało je jej při tym přirunanje z dalšimaj manuskriptomaj z přenjeje połoicy 17. lětstotka, z tak mjenowanym Bartskim a tak mjenowanym Lubijskim rukopisom. Dokładnje wšitke swoje wotpowědne wobkedžbowanja w swobjim spisu dokumentuje.

Štož nastupa čas spisania Gregoriusowych kěrlušowych knižkow, poskića jich titulne łopjeno jenož tři cyfry lětoličby: 159. Wudawaćelka S. Wólkowa wudospoťnja je na lětoličbu 1593, zepěrajo so při swobjim

datěrowanju mjez druhim na fakt, zo je Gregoriusowy rukopis wěnowany tachantej a biskopej Gregorej Leisentritej, kiž je zemřel lěto pozdžišo. Z tym by tutón rukopis po našim džensnišim stawje wědy był po tak mjenowanej Budyskej přisaze druhim najstaršim hornjoserbskim rukopis, zdožom by so jednało wo najstarše hornjoserbske rukopisne spěwarske scyła.

Wo Gregoriusu B. samym (snano běše forma jeho mjena tež Georgius B.) njeje ničo dale znate. Štož nastupa lokalizaciju jeho rěče, kotruž w swobjich kěrlušach nałožuje, ma S. Wólkowa za to, zo jedna so z wěstěj prawdžepodobnosću wo serbsčinu, kotraž rěčeše so na zapadže hornjoserbskeho rěčneho teritorija. Delnjoserbske wliwy, kotraž měješe H. Šewc za čětro wočiwidne, wona wuzamkuje.

Publikacija, kotraž nam na zakładže Wólkoweje dokładneho wědomostneho přepytowanja wonych džesać kěrlušow nětko předleži, je tež wonkownje spodobnje wuhotowana. Na wuběrnej papjerje čišćana a z faksimilemi wšitkich originalnych stronow Gregoriusowych kěrlušow knižkow wuhotowana je wona tež za wočko wulke wokřewjenje.

Z česćownosću tute stare kěrlušy čitam. Jich teksty su džensa tak aktualne kaž před wjace hač štyrjomi lětstotkami, a w nich wuprajene próstwy móhli bjeze wšeho tež naše džensniše być: „O Knježe, na nas spominaj a našemu čětu pomhaj. Tej duši, kotruž wumóht sy, přiidź, Jezu Chryšće, k pomocy.“

Irena Šěrakowa

⇒ na štyri léta rozdžělichu.

Mjeztym džělaće hižo na wobnowjenju dalšeje cyrkwyje. Kotra to je a kajke wužadanja tam čakaja?

Wosobinsce so jara wjeselu, zo móžachmy spočatk oktobra woprawdže nuzne twarske džěla na swislach a wjerchu cyrkwyje we Łazu zahajić. Tu běše naš džěl Jurij Malink w dwacetych a třicetych lětach hač do swobjeho wuhnaća z wosadnym fararjom. Štyri léta dolho prócowachmy so zhromadnje z wosadu wo spěchowanske srědki najwšelakoršich pjenjedydawarjow a załožbow. Akty su poľne z najrozdžělnišimi a wospjetnymi próstwami wo pjenjezy. Wosebitosć, ale tež zdžěla kluč k spěchowanskim srědkam při tutej cyrkwi je, zo ma we łubi něhdže 150 njetopyrjow swój lětni kwartěr, w kotrymž so młóždžata narodža. Tuž dyrba so džěla w njeprějnym času wot nazymy do nalěca přewjesć. Škody na drjewje su hoberske, pjenjezy

budu tu jenož za woprawdže nuzne džěla dosahać. Nutřkowne wobmjetkowne a molerske džěla kaž tež wobnowjenje fasady budu čakac dyrbjec.

Šće so na wobnowjenje cyrkwjow specializowala abo džělaće tež hišće na druhich objektach?

Wo tajkej specializaciji njehodži so rěčeć. Naš běrow wobstara planowanja kaž tež přewod w času twara na najwšelakoršich objektach wysokotwara. Planujemy nowotwary kaž tež wobnowjenja historiskeje substancy. Wězo so wjeselimo, hdyž so naš běrow přez spokojnych nadawkidawarjow dale doporuča. Tak běše to tež při nětko aktualnym projekće wobnowjenja něhdžešeho knježeho kubła w Hornjeje Hórcy, kiž słušeše něhdy adwokatej a dobroćelej Serbow Michalej Budarjej. Nadžijam so, zo móžemy něčišim wobsedžerjam tutón woznam zblizić a jich sensibilizowac za stawizny ležownosće.

W čim so rozeznawa džěla na cyrkwjach wot džěla na druhich objektach?

Jedyn rozdžěl wobsteji w tym, zo je nadawkidawar wosada, zastupjena přez wosadnu radu. Tuž je nuzne, při rozmoľwach po móžnosći wjele čłonow za swobje ideje zahorić. Lěpšina při džěle na cyrkwjach je, zo smój wobaj, mój běrowowy partner a ja, křesćanskej, tak zo mamoj tež nutřkowny počah k cyrkwi a křesćanstwu. Nimo teho dyrbiš so, kaž při wšitkich historiskich twarjenjach, do stawiznow twarjenja zanurić. Husto sy tež konfrontowany z historiskimi technikami, kaž ze specielnymi čěsliskimi džělaćami, z historiskimi wobmjetkami abo barbami. Tak je džěla na cyrkwjach wosebite a rjane wužadanje.

Džakujemy so za rozmoľwu a přejemy wjele wjesela a wuspěcha při dalšich twarskich předewzaćach.

Prašala so T.M.

Krajna synoda Sakskeje

Poslednje zeńdźenje 25. krajnej synody Sakskeje wotmě so wot 16. do 19. nowembra 2007 w Drježdźanach.

Pjatk započachmy z nutnosću w cyrkwi Třoch kralow. Hač do wječora džěłachmy we wuběrkach.

Po wječeri přednjese nam farar Stolte staw wo wutworjenju załožby za ewangeliske šule. Krajna cyrkej chce iniciatiwy šulskich towarstwow za wutworjenje tutych šulow kaž tež wučerjow při dalekubtanju podpěrać a dobre styki k tutym šulam hajić. Smy ze schwalenjom hospodarskeho plana 2008 we wysokosći 165,4 mio. eurow tež 2,5 mio. eurow za šulsku załožbu wobzamknuli. Tak je so zakład załožby na 4,5 mio. eurow powyšil. Podpěra móže wězo jenož přidatna pomoc za někak 40 ewangeliskich šulow w Sakskej być.

Dalši dypk běchu rozprawy sakskich wobdźělnikow 3. ekumeniskeje zhromadźizny w Sibiu (Hermannstadt), kotraž steješe pod temu „Swěca Chrystusa swěći na wšěch“. Referent za ekumeniske naležnosće farar Oehme rozprawješe wo stacijach zetkanjow wot Basela (1989) přez Graz (1997) hač k tutej 3. zhromadźiznje. Wona wotmě so hłownje we wulkim stanje jako symbol, zo je cyrkej stajnje po puću. Ekumeniski referent romsko-katolskeje cyrkwy dr. Ditrich rěčeše wo problemach na zhromadnym puću a wo tym, što bě jemu w přednoškach cyrkwiniskich wjednikow wažne byto: Biskop Huber je wosebje na widžomnu jednotu cyrkwjow skedźbnił a kardinal Kasper widži čěžišćo ekumeny w duchownej jednoće. Fararce Ochranowskeje wosady Weber je so wobraz w narěči EU-předsydy Baroso lubil, zo njesměli wjac na zapadnych a wuchodnych płucach dychać, wjele bóle z poňnymi płucami. Wona pak tež kamjenje pomjenowa, při

kotrychž je móžno so zakopnyć, kaž na příklad na socialnych problemach abo prawach mjeńšinow. Na třecim dnju bě čěžišćo wid na swět. Praješe so, zo dyrbjeli křescenjo skuposć přewinyć, zo trjebaja ludy dušu a swět měř. Młodžina swěta dyrbjala so zetkawać a so zeznawać. Dóstachmy zešiwk mjez druhim z tekstom „Charta Oecumenica“ (2001), z poselstwom zhromadźizny w Sibiu a z wupragnjom delegatow młodžiny. Něhdyša synodalka Annemarie Müller předstaji poručnja za dalši ekumeniski puć w Sakskej.

Sobotu rozprawješe biskop Bohl pod temu „Jednota w duchu a wšelakorosć darow“. Wón skedźbni na wulke zwonkowne a tež duchowne rozdźěle w našeje cyrkwi. Časowy duch pači. Wón sylni jednotliwca a slabi zhromadnosć. Tehodla je trěbna wola, zo zhromadźimy so w duchu Chrystusa a služimy na dobro cyteje cyrkwy. Reforma zarjadniskeje struktury našeje cyrkwy je so hłownje woteběracych dochodow a wužiwanja nowočasných srědkow dla přewjedła. Pjenjezy dyrbja so swěru za dopjelnjenje duchowných nadawkow našeje cyrkwy wužiwać. Biskop skedźbni na to, kak móhli duchownje dale rosć hač do lěta 2017, hdyž so, da-li Bóh, 500. jubilej reformacije woswjeći. W poslednim džělu rozprawy zaběraše so biskop z „ekumeniskej iritaciju“, kotraž přez „wotmołwy“ z Roma přińdže, hdžež so wospjetuje mjenje, zo reformatoriske cyrkwy njesu cyrkwy w poprawnym zmysle. Z nahladom Watikana, zo je romska cyrkej měritko za křescansku wěru, wothódnocu so druge cyrkwy. My pak widžimy so jako cyrkej, w kotrejž připowědamy ewangelij w swěrje k našemu Knjezej. Ekumena je za nas wuznaće ke Chrystusej we wšelakosći cyrkwjow. Reformacija je jadro cyrkwy, Jezusa Chrystusa, wotkryta. Modlitwa wo jednotu je najwažniše, štož móžemy za nju činić.

Dalšu rozprawy přednjese nam direktor misioniskeho skutka w Lipsku farar Hanfstängel. Wón předstaji nam adwentnu akciju 2007 pod heslom „Swěca do čemneho doća“. Je planowane 1 000 solárovych lampow – wunamakane w Drježdźanach – pósćać za bydlenja w horach do Papua-Noweje Guineje. Lampa plaći 65 eurow a so tam za 10 eurow předa. Dale wopisa wón nam přetwar Lipšćanskeho doma, w kotrymž bě dotal předarski seminar St. Pauli zaměstnjeny. W pincy na příklad nastanje nowočasná wustajeńca wo misionstwje, kotraž je wosebje za konfirmandow myslena. Na ležownosći na Listowej dróze w Lipsku so pak hišće wjac modernizuje.

Jara wobšěrna bě zaso rozprawa krajno-cyrkwinskeho zarjada wo cyrkwiniskim žiwjenju w našeje cyrkwi. Synodalajo su ju

Přiklesk za prezidentku Gudrun Lindner, kotraž so z diakom a wutrobnymi słowami wot synody rozžoňowaše. 18 lět je wona synodze přisłušała a z teho 12 lět synodu nawjedowała. Foće: M. Oelke

džakownje přiwzali, so k wšelakim dypkam naprašowali abo informacije dodali.

Rozprawa cyrkwiniskeho wjednistwa pokazala tón króc, kak su so impulsy EKD přiwzali a do cyrkwiniskeho žiwjenja zapletli. Impulsowe łopjeno je w lěcu 2006 wušło pod nadpisom „Cyrkej swobody – perspektiwy za ewangelisku cyrkej w 21. lěstotku“ a wobsahuje 12 tak mjenowanych „signalowych wohenjow“. Tři z nich so jako wosebje wažne wobhladuja: 1. prawdłowne přeprašenja do našich mnohich rjanych cyrkwjow na kemše, nutnosće, liturgiske modlitwy a cyrkwinisku hudźbu; 2. wukubtanje a dalekubtanje cyrkwiniskich sobudźělačerjow – hłowno- kaž tež čestnohamtskich –, kiž su drohotne kubło našich wosadow; 3. poskitki za džěci a młodostnych. Wosebje pokazalo je so na wuznam cyrkwiniskeje hudźby za přichod. Hudźba je wosebita rěč a njesmě so jenož jako pyšny přidawok wobhladować. Słowo a hudźba so mjez sobu wudospoňjatej. Runje hudźba móže džěcom a młodostnym durje k wěrje wotamknyć.

Sobotu wječor měješe synoda swój swjedźenski wječor składnostnje zakončnja 25. krajnej synody.

Póndželu popońdnju so prezidentka synody Gudrun Lindner ze swojim zastojnstwom rozžoňowa. Synoda so jej za jeje službu wutrobnje podžakowa. Hižo do teho bě nam Gudrun Lindner zdžěliła, zo njebudže wjac za synodu kandidować. 18 lět je synodze přisłušała, z teho je 12 lět synodu z wulkej kompetencu, wutrajnosću a wjeselosću nawjedowała.

27. januara 2008 maja so wolic člonajo noweje 26. krajnej synody Sakskeje.

Handrij Wirth

Krajny biskop Bohl porěča k synodalom.

„Chwal Knjeza moja duša ...“

Pod tutym heslom wuhotowaše chór Serbskeho gymnazija sobotu do třećeho adwenta swój mjeztym tradicionelny adwentny koncert w Budyskej Michalskej cyrkwi. Pod nawodom tachantskeho kantora Friedemanna Böhme přednjesechu młodostni fačonske, ruske, němske a serbske duchowne twórby wot časa renesansy hač do džensnišeho. Nimo chóra wusahowachu solistiske přinoški šulerjow na pišćalce a na pišćelach. Mjez komponistami, kotrychž twórby na tutym wječoru zaklinčachu, běše tež francoski komponist Josquin des Prés. Wón skutkowaše w Italskej a Francoskej runje w samsnym

času, jako w Budyšinje Michalsku cyrkew twarjachu. Na tutu paralelu a na wšoeuropske duchowne zakłady, kotrež so w hudźbje des Présa a w twarje cyrkwe jewja, pokaza superintendent Malink w swojej meditaciji. Připosluharjam w poľnje wobsadźenej cyrkwi so program tak jara lubješe, zo wužadachu sebi na kóncu pridawk: znaty a wobľubowany spěw „Knjezowy jandžel“ Drježdžanskeho komponista Günthera Schwarze. Při wuchodze nazběra so bohata kolekta jako podpěra za dalše skutkowanje serbskeho gymnazialneho chóra.

Madlenka Malinkec

Serbscy gymnaziasća při koncerće w Michalskej cyrkwi

Foto: M. Bulank

Serbska adwentnička na Michalskej farje w Budyšinje

Dnja 9. decembra, na 2. adwentnej nje-dželi, přichwata něhdže 60 wěriwych do Michalskej cyrkwe w Budyšinje na serbske kemše, kotrež swjećeše superintendent Malink. Je nětko hižo z dobrej tradiciju, zo zetkamy so po tutych kemšach k adwentničke we wosadnej rumnosći na farje. Pilni pomocnicy běchu swačinu

Rjana hodownička

Njedźelu, 9. decembra, mějachmy hodowničku ewangelskeje wosady. Swjećachmy najprjedy krotke kemše. Po kemšach smy džěći mały program přihotowany měli. Johannes Kral, Sophia Wirtheč, Katka a Stanij Krygarjec a Jurij a Madlenka Malinkec hraju na swóich instrumentach rjane hodowne spěwy. Po tym hrajachmy skeč wo arcyjandźelu Gabrielu. Gabriela hraješe Sophia Wirtheč. Jednaše so w tym skeču wo to, zo jandžel Gabriel na zemju přileća. Zwěřjata myslachu sebi, zo su hižo hody, dokelž jandžel Gabriel jenož k hodam na zemju přileći. Na to su zwěřjata strach dóstali, dokelž njesu hišće na hody přihotowane byli. Ale Gabriel je změrowaše, zo njesu hišće hody. Na to chcychu zwěřjata jenož na probu stawiznu wo Jezusu słyšeć. Jandžel Gabriel stawiznu pak wjac njewědžeše. Nadobo pytny Gabriel, zo chcedza zwěřjata jemu stawiznu předhrać. Wón sydny so nabok a sluchaše, kak zwěřjata jemu stawiznu předhrajaju. Po tym so jandžel Gabriel zaso dopomni a wědžeše zaso rjanu hodownu stawiznu.

Po programje měještaj knjez Malink a knjeni Bejmakowa překwapjenku za nas. Džěchmy ze staršimi na wěžu Michalskej cyrkwe. Tam wobhladachmy sej rjane zwony. Hdyž smy wšitcy zaso deleka byli, jědžechu pomału wšitcy domoj. Ja a Anna-Lisa pomhachmoj hišće při zrumowanju. Na to smój tež ze staršimaj domoj jětoj. To běše rjana hodownička. Sophia Bejmakec

Sophia Bejmakec (naprawa) pokaza zwěřjatom prawy puć.

ze slódnym wosuškam a tykancom přihotowali. Džěći wšak njemějachu měra při swačinje – běchu za hosći dohodowny program nazwučowali a wězo rozbudžene na swój wustup čakachu.

Sophia Bejmakec připowědžeše młodych instrumentalistow. Johannes Kral, Jurij a Madlenka Malinkec, Sophia Wirtheč kaž tež Stanij a Katka Krygarjec pokazachu, kak derje zamóža na klawěrje, pišćalce abo gitarje hrać. Po tym pak woča-

kowaše přítomnych wosebita překwapjenka. Knjeni Dörte Brankačkowa běše za našu adwentničku hodownu hru „Přeco su jandželjo wina“ napisala a z džěćimi nazwučowała. 13 hólcow a holcow w starobje 5 do 12 lět zahra stawiznu wo arcyjandźelu Gabrielu, kotryž bě při lětanskim pospyće znjezbožil a při tym hodownu stawiznu zabył. Z wutrobitym přikleskom džakowachu so wosadni małym hrajerjam.

Po programje přeprasy knjeni Bejmakowa džěći a druhich zajimcow, sej wěžu a zwony Michalskej cyrkwe wobhladać. To wšak bě za džěći wosebite dožiwjenje – wonka so hižo ćmickaše, w cyrkwi bě chětro ćma a schody na wěžu nahtle. Nětko wědžachu skónčnje, čehodla njesmědžachu na žadyn pad swoje kapsne lampy doma zabyć. Rozbudženi hač na wěžu zalězechu a sej přeco zaso powědachu, kajki strach před tajkimi wysokoscemi poprawom maja. Wulkim zwonam tak blisko być bě za nich wosebite dožiwjenje. Z chětro „mjehkimi kolenami“ podachu so zaso z wěže dele.

Ze spěwanjom hodownych kěrľušow so adwentnička zakónči. **Janina Krygarjowa**

W hodownej hrě „Přeco su jandželjo wina“ pomhachu zwěřjata arcyjandźelej Gabrielej (Sophia Wirtheč, srjedza) so zaso dopomnić na hodownu stawiznu.

Foće: M. Wirth

Powěšće

Chwaćicy. Na přenjeje adwentnej njeździ wuhotowachu šulerjo Budyjskeje wokresneje hudźbneje šule hromadže z chowancami Radworskeje zakladneje a srjedźneje šule adwentnu hudźbnu nutrnosť w Chwaćanskej cyrkwi. Nawod koncerta měješe hudźbny wučer Clemens Kowolik, duchowne slowo porěča wosadny farar Winfried Noack. Mjez kěrlušemi, spěwami a instrumentalnymi kruchami zaklinčachu tež serbske adwentne spěwy.

Dešno. Pod nawodom swojeje dirigentki Lubiny Žuroweje, z Bukec pochodžaceje Hornjoserbowki, wuhotowa chór Łužyca přenjeje njeźdelu adwenta serbske adwentne spěwanje w Dešnjanskej cyrkwi. Dwuhlósne zaklinčachu najrjeńše delnjoserbske adwentne a hodowne kěrlušy. Po koncerće wotewrě so we wjesnym muzeju w susodstwje hodowna wustajeńca. Serbske adwentne spěwanje w cyrkwi w Dešnje ma so z tradiciju stać, runje tak, kaž so tu hižo něšto lět na čichim pjatku pasionske spěwanje wotměwa.

Slepjanske džěćetko na serbskim wosadnym popoždnu w Slepom.

Slepo. Na kemšach přenjeje adwentnu njeźdelu pozohnowa farar Steffen Huth Slepjanske džěćetko a wupósta je z jeho přewodnicomaj k službje won do wsy. Samsny džen popoždnu poby džěćetko na serbskim wosadnym popoždnu ze sup. Malinkom we wosadnym rumnosći při farje. Dale wopyta hodowne wiki we wsy kaž tež wšelake adwentnički. Tež w Rownom, Trjebjinje, Milorazu, Mułkecach, Džěwinje a

Brězowce mějachu swoje Bože džěćetko, kotrež wjesnjano na wšelakich zarjadowanjach abo z wopytom doma zwjeseli.

Grimma. Z kemšemi w cyrkwi Našeje knjenje w Grimmje zahaji Diakoniski skutk Sakskeje njeźdelu přenjeje adwenta 49. pomocnu akciju „Chlěb za swět“. Dary su wotmyslene wosebje za małych ratarjow w Aziskej, Africe a Łačonskej Americje. W léće 2006 bě so w Sakskej něhdže 1,1 mio. eurow za „Chlěb za swět“ darilo.

Choćebuz. W Serbskej cyrkwi w Choćebuzu swjećachu so přeni džen hód delnjoserbske kemše z hodownym hraćom.

W zwisku ze zarjadniskej reformu w sakskej krajnej cyrkwi rozpušći so k 1. januaru 2008 wokresny cyrkwinski zarjad w Budyšinje. Wot tuteho dnja so Hornja Łužyca regionalnemu cyrkwinskemu zarjadu w Drježdžanach přirjaduje. Budyjski zarjad wobsteješe z léta 1926 a běše tež za ewangelskich Serbow w Sakskej zamotwity. Na domje napřečo Marje Marćinje cyrkwi, w kotrymž měješe zarjad lětdžesatki swoje sydło, wotewza wyši cyrkwinski rada Nielson jako posledni nawoda zarjada tafli z němiskim a serbskim napisom.

Foće: J. Malink

Dary

W nowembru je so darilo za Pomhaj Bóh 200 eurow, 100 eurow, 50 eurow, 30 eurow a 25 eurow. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 200 lětami, 25. januara 1808, narodži so w Bělšecach duchowny Handrij Pjenck. Nan hospodarješe tam na burskim kuble, kiž bě ze 17. lětsotka sem w swójnym wobsydstwje. Pjenckecy pochadźachu ze stareho, we wuchodnej Hornjeje Łužicy sydlaceho ryčerskeho rodu. 1676 so Peter von Pentzig w Bělšecach zasydli. Jeho potomnicy wokoło 1700 zemjanski titul wotpoložichu. Na štyristronskim kuble swojich wótcow swójba, kotraž so nětko z dwójnym mjenom Müller-Pentzig mjenuje, džensa hišće hospodari. Handrij Pjenck wopyta gymnazij w Budyšinje a studowaše teologiju w Lipsku. Tam bě nawoda serbskeho wotdžela Łužiskeho předarskeho towarstwa, kotryž pod jeho předsydstwom čitu džěćawosć wuwi. Po studiju so jemu njeporadzi farske městno dostać. Namaka přistajenje jako wučer w Bošecach. Po něšto lětach schori na

duch a dyrbbeše so wučerstwa wzdać. Tak wěnowaše so serbskemu pismowstwu. Hromadžeše serbske rukopisy, přeložowaše nabožne spisy, pisaše za džěći hrónčowane bibliske stawiznički, korigowaše serbske teksty, redigowaše za Handrija Zejlerja chwilu Tydžensku Nowinu a Misionske Powěšće a pisaše do wobaju sam přinoški. W léće 1849 powoła jeho skupina serbskich wupućowarjow do Awstralije za swogeho duchowneho. Krótce do wotjězda bu w juniju 1849 w Křišowskej cyrkwi k fararjej ordinowany a swjećeše w Budestečanskej cyrkwi přeni króć Bože wotkazanje. Po wšěm zdaću bě pak sej z nawjedowanjom wupućowarjow přećežki nadawk přicpěł. Po puću znowa na duch schori a zemřě spočatk awgusta 1849 w šariteji w Berlinje. Serbska skupina, wobstejaca z něhdže džesać swójbow a někotrych mlodostnych, dyrbbeše so bjez fararje do Awstralije podać. Z tym zwřěšći jeje předezwacze, tam založić serbsku wosadu. T.M.

Přeprašujemy

- 06.01. swjedžen Třoch kralow**
 10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)
 12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar dr. Buliš)
- 20.01. Septuagesima**
 08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)
 12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)
- 29.01. wutora**
 19.30 bibliski kruh w Budyšinje na Michalskej farje (sup. Malink)
- 03.02. Estomihi**
 10.00 kemše w Budyšinje w Michalskej z kemšemi za džěći (sup. Malink)
 12.00 nutrnosť w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamolwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)
Čišć: MAXROI Graphics GmbH, Zhorjelc
Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen, BLZ 855 500 00
Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00
 IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
 BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Založby za serbski lud, kotraž dostawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.
 Lětny abonement plaći 8 eurow.